

Asia: VN/1960/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaalaislain muuttamisesta (perheenyhdistäminen)

Lausunnonantajan lausunto

Millaisia näkemyksiä teillä on vähimmäisikävaatimuksesta?

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ulkomaalaislain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan, että puolison perheenyhdistämisen yhteydessä kummankin osapuolen on oltava vähintään 21-vuotias. Nuorten henkilöiden pakko- ja lumeavioliittojen ehkäisy on tavoitteena kannatettava. Vähimmäisikävaatimus kuitenkin rajoittaa perhe-elämän suojan toteutumista. Tämä rajoittaa erityisesti nuorten parien mahdollisuuksia perheenyhdistämiseen ja voi viivästyttää perhe-elämän alkamista.

Vaikka vähimmäisikävaatimuksen perhe-elämään kohdistuvat vaikutukset eivät olisi luonteeltaan lopullisia niin yhdenvertaisuuden näkökulmasta vähimmäisikävaatimuksella kuitenkin rajoitettaisiin tietyn rajatun ryhmän oikeudesta perheenyhdistämiseen ja lisäksi perheenkokoajina Suomen kansalaiset olisivat tässä suotuisammassa asemassa.

Yhdenvertaisuuslain mukaisesti ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jo-takuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen

Millaisia näkemyksiä teillä on toimeentuloedellytyksen asettamisesta alaikäiselle perheenkokoajalle?

Alaikäisen perheenkokoajan perheenjäsenen oleskelulupa esitetään toimeentuloedellytystä, mikä vaikeuttaisi alaikäisten turvapaikanhakijoiden mahdollisuuksia yhdistää perheensä. Vaikka toimeentuloedellytys ei koskisi ilman huoltajaa maassa olevia lapsia ja nuoria, muiden alaikäisten perheen-yhdistäminen tulisi hankalammaksi.

Toimeentuloedellytyksen asettaminen alaikäisten perheenkokoajien perheenyhdistämislle vaikeuttaa perheiden yhdistämistä erityisesti nuorten maahanmuuttaneiden kohdalla, jotka ovat usein muutenkin taloudellisesti haavoittuvassa asemassa. Toimeentulo vaatimus voi asettaa nuorille epärealistisia taloudellisia paineita, jotka vaikeuttavat perheenyhdistämistä. Esityksessäkin todetusti perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että alaikäisellä perheenkokoajalla on tosiasiallisesti hyvin vähäiset mahdollisuudet täyttää kyseinen toimeentuloedellytys.

Millaisia näkemyksiä teillä on asumisaikavaatimuksesta?

Kansainvälistä suojelua saavien perheenkokoajien kohdalla esitetään, että perheenyhdistäminen olisi mahdollista vasta kahden vuoden asumisen jälkeen. Tämä vaatimus viivästyttäisi perheenyhdistämistä merkittävästi, mikä voi johtaa perheiden erossaoloon pitkäksi ajaksi. Tämä erityisesti vaikeuttaa kansainvälistä suojelua saavien asemaa ja asettaa heidät vaikeaan asemaan perhe-elämän näkökulmasta.

Kahden vuoden asumisvaatimus ennen perheenyhdistämisen sallimista voi viivästyttää maahanmuuttaneiden sopeutumistaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Perhe-elämä ja läheisten tukiverkostojen olemassaolo nopeuttaa kotoutumista ja lisää osallisuuden tunnetta yhteiskunnassa.

Millaisia näkemyksiä teillä on alaikäisyyden määritelmästä?

-

Millaisia näkemyksiä teillä on siitä, että kansantervedellinen syy ei enää jatkossa olisi perhesideperustaisen oleskeluluvan epäämisperuste?

-

Tähän voitte kirjoittaa muita näkemyksiänne ehdotettuja muutoksia ja niiden vaikutuksia koskien.

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaalaislain muuttamisesta perheenyhdistämisen osalta voi merkittävästi lisätä hallinnollista kuormitusta ja siten myös hidastaa lupien käsittelyä. Esitetyt tiukennukset voivat monimutkaistaa hakuprosesseja ja monimutkaisemmat säännöt saattavat lisätä valitusten ja oikaisuvaatimusten määrää, mikä entisestään ruuhkauttaa järjestelmää.

Esitystä perustellaan pääasiassa hallitusohjelman kirjauksilla, mutta perustuslakivaliokunnankin näkemyksen mukaan tämä ei ole riittävää. Perusteluita olisi tarkoituksenmukaista selventää miksi esitys on tarpeellinen, miten se saavuttaa tavoitteensa ja onko se tarkoituksenmukainen keino tavoitteiden toteuttamiseen.

Esityksen tavoitteena on tiukentaa perheenyhdistämisen edellytyksiä ja hallitusohjelman mukaisesti lisätä maahanmuuttaneiden omaa vastuuta kotoutumisesta ja muuttaa järjestelmää velvoittavammaksi. On kuitenkin keskeistä huomioida, että esitetyillä muutoksilla voi olla myös kotoutumista heikentäviä vaikutuksia. Perheen tuki on keskeinen tekijä kotoutumisessa. Esityksessä ehdotetut muutokset voivat johtaa pitkittyneeseen erossaoloon, mikä voi lisätä kotoutujan henkistä kuormitusta ja kannustavuuden sijaan vaikeuttaa kotoutumista.

Perheenyhdistämisten edellytysten tiukentaminen saattaisi myös kokonaisuudessaan vähentää perheenyhdistämisten kautta tullutta maahanmuuttoa ja vaikuttaa myös perheenkokoajien muuttoon pois Suomesta perhe-elämän toteuttamiseksi. Mikäli maahanmuuttaneiden kotoutuminen vaikeutuu, sillä voi olla välillisiä vaikutuksia myös kuntiin. Kiinnitämme huomiota, että hallituksen esityksessä vaikutuksia kuntiin ei ole arvioitu lainkaan.

Lisäksi kiinnitämme huomioita, että perheenyhdistämisen perusteella maahan saapuvat ovat useimmiten naisia, jolloin esitettyjen muutosten sukupuolivaikutukset kohdistuisivatkin enemmän maahanmuuttaneisiin naisiin. Hallituksen esityksessä kuitenkin sukupuolivaikutusten arviointia ei ole tarkasteltu.

Lehtimaa Maija
Suomen Kuntaliitto ry